

Просвещенидин «Люминари» центрдин тешкилатчи Абдулжелил Абдулкеримов образованидин хиле международный Rybakov Prize премия гунин шорт-листдик акатнава. Миллиардер Игорь Рыбакован ва адан уьмуьрдин юлдаш Екатеринадин фондуну чеб образованидин хиле международный премия гуниз лайихлу хьанвай ва шорт-листдик акатнавай 16 касдин тIварар раижнава. Лауреатрин тIварар февралдиз малумарда. Гьалибидиз са миллион доллардин кьадарда аваз премия гуда.

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА
СОВЕЩАНИЕ

ВАЖИБЛУ
ТАПШУРУГЪАР ГАНА

Даш АЛИЕВ

21-январдиз Ахцегь райадминистрациядин активдин нубатдин совещание, сифте гаф рахуналди, «Ахцегь район» МР-дин кьил Осман Абдулкеримова ачухна ва кьиле тухвана. Йиксан месэлайрив эгечIдалди вилик ада алатай совещанидал гайи вичин тапшуругъар тамамарзавай гьал ахтармишна ва СП-рин кьилеризни идарайрин руководителриз цийи тапшуругъар гана. Кьилди кьачуртIа, ада общественный хатасузал хуьнин мураддалди райцентрда ва хуьрера общественный чкайрин (клубрин, школайрин, аялрин бахчайрин) вилик видеокамераяр эцигунур, образованидин идараяр жугъунра тунин, школайриз чара авунвай автобусрин ва анра спутникрин ГЛО-НАСС кьурулуш кьайдада хьунал гуьзчивал тухунин, 1-февралдиз Ахцегь аялрин «Рассвет» бахча кардик кутунин, школайра медкабинетар ремонтунин ва чими туалетар туькьурунин гьакьиндай лагьана. СП-рин кьилериз алатай йисуз кьиле тухвай чпин ва гьилевай йисуз фикирдиз кьачунвай кIвалахрин сиягь гун таъкимарна.

- Алай вахтунда уьлкведа ва республикада кьиле физвай сиясатдин важиблу месэла - Президент В.Путин Федеральный Собранидиз рекье тунвай Чар веревирдзава. Чкайрал зегьметчи коллективра и важиблу документ веревирд авунин карда чунни активни хуьн герек я... - алава хьувуна райондин регьберди.

Налогар кIватIунин ва чилерни капиталный эцигунар (ОКС) актуализироватунин месэладай гаф муниципалитетдин экономикадин отделдин начальник Мегамед Касимоваз гана.

- Налогар кIватIунай райондин январдин вацран тапшуругъар анжах Гутумрин, Смугьулрин ва Ухулрин хуьрерин администрацияри тамамарнава. Калукрин, КьакIарин, Хинерин ва Ялахьрин СП-яр гьеле и месэладив эгечIнавач. Амайбуру кIвалахзава. Капитальный эцигунрин (ОКС) ва чилер актуализироватунин, гьакI законсуздаказ кIвалахзавай ксар дуьздаз акьулдунин жигьетдай планар туькьурзава, - кьейдна ада.

Совещанидал гьайи месэлайрай гьакI райондин кьилин заместитель Вадим Агьасиев, Общественный Палатадин председатель Али Исмаилов, «сельсовет Ахтынский» СП-дин кьил Низами Эфендиев ва маса юлдашар рахана.

1928-йисалай акъатзава

№ 3 (8712), арбе

12+

ЩИЙИ ДУЬНЬЯ

22-январь, 2020-йис. Газет гьафтеда садра акъатзава.

Къимет 10 манат

ДАГЪУСТАН АССР ТЕШКИЛАЙДАЛАЙ ИНИХЪ – 99 ЙИС

РОССИЯДИН КЪАКЪУДИЗ ТЕЖЕДАЙ ПАЙ

1921-йисан 20-январдиз РСФСР-дин кьурулушда Дагъустан АССР тешкилзавайилин гьакьиндай Декрет кьабулнай. Адалди центральный гьукумди Дагъустандин халкьари 1920-йисан 13-ноябрдиз Россиядин кьурулушда малумарнавай милли государстводин автономия гьисаба кьазвай. ВЦИК-дин Декретди Дагъустан АССР-ди государстводин кьурулушдин бинеяр тайинарна. Адакай гьакьикъатда республикадин вахтуналди тир Конституция хьана. Адалди идара авунин органрин кьурулуш, чкадин гьукумдин органрин ихтиярар, федеральный ва чкадин органрин алакьайрин кьайда тайинарнавай. А вахтунда ДАССР-дин кьурулушдик 10 округ ва Дагъустандин Каспий гьуьлуьн территорияр акатзавай. Милли государственность, Дагъустандин халкьариз чпин кьенепатан кьурулушдиз талукь месэлаяр гьялуниин карда ихтиярар гунихъ республикада Советрин власть мягькемарунин карда кьетIен метлеб авай.

Къейднавай девирда Дагъу-

стандин халкьар гзаф эсеррин вири

тарихда сифте яз битав уьлкведа сад хьана. Дагъустандин халкьарин тарихдин хкягъуниз вафалувал йисаралди мягькемарнава – Россиядин кьурулушда аваз яшамисъжен ва яратмишин. Революциядин ва Советрин власть мягькем хуьнин, инсафсуз граждан дяве ва жазаяр гунар, Ватандин Чехи дяведин ва социализмдин эцигунрин, тIебиатдин бедбахтвилерин ва СССР чукурунин, перестройкадин ва цийи Россия яратмишунин, терроризмдихъ галаз женгинин ва

Дагъустан кIвачел ахкьулдунин мусибатдин йикъар ва игитвилиин девирар – вири и гьайбатлу вакъияяр россиявийриз хьиз, гьар са дагъустанви хизандизни талукь хьана.

Дагъустандин автономия тешкилайдалай инихъ 99 йис тамам хьанва. Вири и йисара республикада Россиядин Федерациядин субъект яз дибдин дегисвилер кьиле фенва. Къе Дагъустан Республика – им вилик фенвай инфраструктура ва илимдин ахтармишунрин еке мумкинвилер авай регион я. Ина инвестпроектар агалкьунралди кьилиз акъудзава, гьвечIи ва юкьван бизнесдин тереф хуьн таъминарзава.

Республикади вичин алмиралди, духтурралди, космонавтралди, шаирралди ва зарийралди, спортсменралди ва артистралди, хуьррин зегьметчийралди, фялейралди ва алакьунар авай карчийралди дамахзава. Дагъустан мугьманпересвилелди, гьарайдиз гьай лугъудай инсанралди, гуьрчег тIебиатдалди машгур я. Ина ислягъвиле ва дуствиле аваз гзаф халкьар яшамисъ

жезва. Абур патал Дагъустандин гзаф миллетрикай ибарат тир халкьдин садвал ва тупламишвал мягькемарун сифте метлебдин месэла я.

Дагъустандин автономияди чи республика ва Россия саднавай политикадин, экономикадин ва культурадин алакьаяр мягькемарнава. Чи халкьари эхиримжи 10 асирда и алакьаяр квадарнач. Кьабулнавай кьисмет гьялдай кьарарди Дагъустандин халкьдин вилик хсуси государственность гележегдани вилик тухунин рехъ, гзаф миллетрикай ибарат тир чи уьлкведин маса халкьарин жергеда аваз милли культуради цуьк акьудун патал гегенш мумкинвилер ачухна.

Къе чун гележегдиз инанмишвилелди килигзава. Умудлу я хьи, Дагъустандин халкьарин камаллувили ва зегьметдал рикI хьуни, абурун ватанпересвили ва садвили гележегдани Дагъустанди цуьк акьудуниз таъсирда. Гьуьрметлу Ахцегь райондин агьалияр – дагъустанвияр! Россиявияр! Къуй кьвехъ хайи чилин аваданвал патал кIвалахра агалкьунар, ислягъвал, меслятвал ва саламатвал хуьрай!

«Ахцегь район» МР-дин кьил
О.М.АБДУЛКЕРИМОВ

ВАЖИБЛУ МЕСЭЛАЙРАЙ

ДАГЪЛУХ ХУЬРЕР АРАДАЛ ХКИН

Дагъустандин агьалийри федеральный грант яз ахъайнавай пуддин такьатар ишлемешунин рекъай чпин теклифар гун давам жезва. Журналист, Ахцегь райондин «Цийи дуьнья» газетдин кьилин редактор Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВА а пуддин такьатар дагълух хуьрера механизмламишнавай МТФ-яр ва ОТФ-яр галай кьулайдиз туькьурнавай гьвечIи шегьерар тешкилуниз серфун менфятлу яз гьисабзава. Агъадихъ чна куь фикирдиз и месэладиз талукьарнавай адан макъала теклифзава.

Алай вахтунда Дагъустанда вичин вилик пад кьуна кIанзавай лап хагалу гьаларикай сад чи дагълух хуьрер чкIун, квахун я. Эхъ, хуьрер арадал хкун – им Дагъустан арадал хкун я. Бес гьикI хуьда, арадал хкида чи дагълух хуьрер, санлай чи умуми кIвал - Дагъустан? РФ-дин Гьукуматдин Къарардалди (№2875-р, 2019-йисан 30 ноябрь) Дагъустандиз грант яз ганвай 1267950,1 агъзур манат пул, чи фикирдалди, дагълух хуьрер арадал хкунин мурад-метлебдиз серф авуртIа хьсан я.

Месэла веревирдин, гужлу СССР уьлкведихъ галаз чи хуьрерин колхозар, совхозарни (абур чи хуьрер арадал гьизвай локомотивар тир) чкIана. Куьгъне нагъвар гарал кьивегъ тийин лугъурвал, а кардин себебрикай рахадач, гележегдикай фикирин.

Субут авачир гьакьикъат я: чкайрал хуьруьн майишатдин производство артмишунин, дагъвияр чпин хайи ерийра-хуьрера хуьнин (абур анрай мажбуривилелди экъечIзава) месэла Гьукуматдин куьмек квачиз гьялиз тежедайди якьин я. Куьмекдин «рецептни» аз

ихъгинди яз аквазва. Герек дагълух гьар са хуьре (гьатта гадарнавай Мацар, Гьарар, Ухулар, Хьлар ... хьтин чкайрани кваз) автономный, вилик фенвай технологийрал механизмламишнавай МТФ-ринни ОТФ-рин гьвечIи шегьерар эцигин. Анрани жинсинин са нехир (виш мал) калер ва я са суьруь (2000 лап) хипер хуьн. Абурухъ гелкьуьн патал, тахминан, 10-15 хизандиз шегьерда хьтин кьулай шартIарин яшайишдин кIвалер, агалкьунралди зегьмет чIугвадай ва ял ядай вири мумкинвилер таъминарин.

Фикир гайила, гьукуматдиз кIан хъайитIа, ина четин ва тежедай хьтин са шейни авач. Къе йисан кьене гьатта рехъни авачир кьакьан дагълара сергьятчийрин дагълух шегьерар-заставаяр эцигна хьи. Дявединбурулай мал - хеб артмишунин хуьрер - шегьерар арадал гьун хейлин асанта ужуз я. Са вахтунда Каспийскда «Дагдизель», Огнида шуьшедин завод хьиз, шегьер арадал гьидай хьтин кархана лугъур маналу ибара авай. Вичикай ихтилат физвай механизмламишнавай ва чпихъ яшайишдин кьулай кIвалерни галай МТФ-ярни

ОТФ-яр чи хуьрер арадал хкидай хьтин надир карханаяр жеда. Хайи хуьре гьилиз вацра-вацра дурумлу мажиб кьведай кIвалах, яшайишдин кьулай шартIар хъайила, анриз инсанар чеб-чпелай хкведа.

И кар Гьукуматди суьрсет хуьдай, гьялдай, маса гудай тамам кьурулуш тешкилунихъ галазни алакьалу я. Герек дагъдин чкада хуьруьн майишатдин суьрсет гьасилзавай зегьметкеш, суьрсет хуьн, гьялуьн ва муьштеридиз маса гун хьтин кьайгъуйрикай азад ва ам пакадин йикъахъ инанмиш жен. Суьрсет хуьдай ва гьялдай чкаяр лагъайтIа, талукь тир инфраструктура авай райцентрайра тешкилин. Эхъ, инал, якьин, чна са вуч ятIани дуьз лугъузвач жеде. Амма чиди

МИЛЛИ ПРЕССА ВУЧИЗ КХЬИЗВАЧ?

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Ингье 2020-йисан 1-паюнин подписка бегьем хъана. Гила месэла ве-ревирддай, адан нетижаар кьадай вахт я. РикIел хкин, советрин девирда СМИ-дин такъатриз Гьукуматдин политикадинни идеологиядин манадин лап важиблу месэдадиз хьиз килигиз, адаз кьетIен дикъет гузвай. Дуьзни я, СМИ-дин кьурулушдиз 4-власть гьавайда лугъузвач. Гьукуматди вичин кьенепатан ва кьецепатан сиясат (политика) идара ийизвай, ватандашар гьар са куьникай хабардарзавай ва гьавурдик ку-тазвай им гужлу алат я. Кьудрат-лу СССР хьтин уьлкве чкIунин тахсирдик, кье политологгри хиве кьазвайвал, «перестройка, де-мократия, гласность» гафарикай багьна-далда кьуна, чи СМИ-дин такъатар бушарун, абур кьецепатан фендигар душманрин таъсир-дик акатун хъана.

Кье дуьньяда идеологиядин дьве кьизгьин хьанвай шартIара СМИ-дин такъатрин везифа (роль) мадни артух я ва душманри абур-руз кьвердавай артух такъатарни серфзава. Мурад иллаки теле-видеинини Интернетдин куь-мекдалди чи ватандашрин кьил элкьуьрун я. Чав агакзавай ах-лакьсуз, марифатсуз передачай-риз, зегьмет алачир кечфи яшай-ишдин ва ягьун кьиникинни гуж гьалибунин кинофильма-риз дикъет гайитIа, и кар абурлау алакьзава. Яни и дьведа, гьай-иф хьи, чун кумукьзава. СССР чукIун, Прибалтикадин респу-бликаяр, Украина, Грузия Россиядиз акси акъвазун хьтин вакыяяр гьа кардин нетижаар я. Эхь, инсанрин фикир-кьанажагь герек патахь элкьуьрун патал СМИ-дин такъ-атрин кьуват зурбади я ва гьелелиг чавай адакай лазим кьайдада мен-фят хкудиз жезвач.

Ихтилат милли газет-журнал кхьиникай тир кьван, Ахцегь районда цIи, хайи чи дидед чIалал акъатзавай милли газет-журнал гьикьван кхьенватIа килигин. 2020-йисан 1-паюна райондин «Цийи дуьнья» - 1400 (шаз сифте паюна 1600, 2-паюна 1500 авай), «Лезги газет» - 853 (840 авай), «Самур», «Дагъустандин дишегь-ли», «Кард» журналар гьардакай 4-5 кхьизва. «Дагъустандин прав-да» газет - 67 экземпляр кхьена (69 авай). ЦIи вичин 100 йисан юбилейдин йисуз республикадин «Лезги газетдин» тираж 1000 дав агакьариз ва «Цийи дуьнья» 1600 экземплярда хуьз ва амай издани-ярни кхьиз вугуз кIанз алахьунар пара авунатIани, алакьнач. Хиве кьан, нагагь Ахцегь райондин руководстводин патай куьмек хьаначиртIа (абур сагьрай!), якь-ин, хьанвай нетижаарни арадал кьведачир, чухсагул!

«Цийи дуьньядин» 1403 эк-земплярдикай (1450 акъудзава) 494 газет почтунин алакьадин хилерай (Ахцегьрин - 273, Лут-кунрин - 31, Хуьруьгрин - 112, Цуругьрин - 41, Смугьулрин - 63 ва Гьуьгьезрин - 10) ва 909 кьезилвал аваз редакциядай кхьенва. Абур ни ва гьикI кхьенва лагьайтIа, райондин руководство-дин тапшуругьдалди школайрин-ни аялрин бахчайрин, СП-ринни идарайрин коллективри. И карда ватанперсвал, кьанажагьлувал кьалурнавай СП-рикай «сельсо-

вет Ахтынский» (65 газет кхьен-ва, СП-дин кьил Н.Б.Эфендиев), «сельсовет Луткунский» (30, Ш.И.Азизов), «село Кака» (10, А.К.Гьуьсейнов), «село Гдым» (10, У.М.Алимегьамедов) кьа-луриз жеда. Хьсан подписка авунвай коллективар: АСОШ №1 - 62 «ЦIД», 50 «ЛГ», ди-ректор С.А.Мамаева; АСОШ №2 - 60 «ЦIД», 25 «ЛГ», дире-ктор Г.Д.Эльдаров; Луткунрин СОШ - 42 «ЦIД», 30 «ЛГ», ди-ректор Э.С.Агьмедов; Хуьруь-грин СОШ - 35 «ЦIД», 35 «ЛГ», М.А.Муртузалиева; Цуругьрин СОШ - 39 «ЦIД», 37 «ЛГ»; Хинерин СОШ - 20 «ЦIД», 20 «ЛГ», И.Б.Исрафилов; Калу-крин СОШ - 25 «ЦIД», директор И.Ж.Абдулкеримова; Смугьул-рин СОШ - 20 «ЦIД», 20 «ЛГ», М.Д.Мейланов; Хкемрин ООШ - 20 «ЦIД», 5 «ЛГ», А.И.Исмаилов; Кьурукаларин СОШ - 30 «ЦIД», 25 «ЛГ», М.Магьмудов; ДЮСШ №1 - 20 «ЦIД», 10 «ЛГ», М.Г.Гьажиев; ДДТ - 25 «ЦIД», 12 «ЛГ», Т.А.Аллагьвердиева; аялрин бахча «Космонавт» - 26 «ЦIД», 15 «ЛГ», З.К.Эфендиева; а/б «Солнышко» - 25 «ЛГ», 15 «ЛГ», Э.Р.Кьазибегова; а/б «Ор-ленок» - 15 «ЦIД», 10 «ЛГ», Д.Э.Магьсубова; УК - 60 «ЦIД», 28 «ЛГ», Кь.М.Гьаниева; КЦСОН - 80 «ЦIД», 20 «ЛГ», М.Б. Алир-заев; ЦРБ - 150 «ЦIД», 100 «ЛГ», Мурсалов М.С. Ибуруз вирибу-руз пара кьадар сагьрай лугъуз кIанзава.

Аквазвайвал, газетар кхьиз-вайбурун чIехи пай муаллимар, духтурар ва бязи идарайрин кьул-лугьчияр я. Гьайиф хьи, гьатта вири идарайрин коллективрини кхьенвач ва я са тIвар паталди кхьенва. Ахьтинбурун жергеда СП-рикай Хинерин, Хуьруьгрин, Ялахьрин хуьрерин администра-цияр, РОВД, аялрин бахча «Рас-

свет», РЭС, суддин приставар ва масабур ава. Анра дидед чIалан кьадир авай, гьукуматдин по-литика хуьзвай ватанперес кьул-лугьчиярни пешекарар авачни? Ава, гьелбетда. Чи фикирдалди, им абурунди газетдихь гузвай гьвечIи пулда вил тунни туш, гьелбетда, («Цийи дуьнья» газет-дин зур йисан подписка почтадай 280, редакциядай 200 манат я), кьайгьусузвал я. Амай жемьтти гьакI. Гьич тахьайтIа чаз районда вишералди коммерциядин точка-яр, набутар квачиз 6 агъзуралай артух пенсионерар ава. Виликрай милли газет-журнал кхьизвайбу-рун чIехи пай пенсионерар тир. Пенсияр гуниг везифа почтови-крин гьилий ахкьудайдалай кьул-лухь пенсионерриз милли газет кхьихь лугьудай кас амач, пенсияр гудай махсус идаради абурал ан-жах «Пенсионер» газет илитIава. Мажибдин пулар банкарин кар-точкайрал кьез эгечIайдалай кьул-лухь месэла мадни четин хьанва. Амма им подписка тийидай себеб туш.

Гьайиф кьезвай кар ам я хьи, подискадин береда чал «за газет кхьидач, зи ихтиярдин кар я, герек вири малуматар мобильникай жагьизва», «кIелиз четин тир ам куьз я» - лугъузвайбурун гьалтна. Ахьтинбуруз лугьудай гафар авач. Умуд чи медени, кьанажагьлу, марифатлу, ватанперес ксарик ква, ва гьабуруз чна неинки дидед чIалал акъатзавай газет-журнал кхьиниз, гьакI халкь паталди тир кьени вири краа активный хьуниз эверзава.

Подискадин месэла им, па-рабуру фикирзавайвал, гуя ин-санривай пул кьакьудуналди редакция хуьнинди туш, Гьук-уматдин сиясатдин метлеб авай лап важиблули я. Инсанар гьар са кардикай дуьз хабардарзавай, дуьньядин гьаларин гьавурдик кутазвай, акьалтзавай несил хьсан чешнейралди тербияламышзавай, акси идеологиядин хура акъвазиз, дидед чIал ва хайи халкь хуьз куьмекзавай СМИ-дин такъатар хуьн чи буржи я. «Нагагь жуван чIал, тарих, культура - Ватан хуьз тахьайтIа, чарадан Ватан хуьниз мажбур жеда» лугьур камаллу гьакьикъат ава. Амма парабуруз и месэлая, райондин ва я лезги халкьдин тIвар алай газет кхьихь лагьайла, аквазвайвал, кьайгьу туш. Абуру месэладин важиблуви-лиз дериндай фикир гузвач жеди.

Эхь, регьберри чкайрал кьул-лугьчийрив подписка ийиз тазва, сагьрай. Нагагь гьабурни «газет, журнал кхьин-кхьин тавун гьар са касдин хушунин кар я» лагьана асукьайтIа, гьайиф хьи, чи халкь-дин кьанажагь ахьтинди я хьи, гьатта дидед чIалал акъатзавай газет-журналар лап тIимилбуру кхьид ва нетижада абур агалуниз мажбур жеда.

КОМИССИЯДАЛ ГЬЯЛНА

Алай йисан 20-январдиз «Ахцегь район» МР-дин администрацияда му-ниципалитетдин санитариядинни эпидемийриз акси комиссиядин заседание кьиле фена. Ам Ахцегь райондин кьилин заместитель Вадим Агьасиева ачухна ва кьиле тухвана. Йикьан повесткадал алай асул месэла Кьизляр шегьердин агьалийрин арада ратарин хци инфекциядин рекьйя эпидемиядин гьалар кьизгьин хьунинни Ахцегь районда хьвадай цин еридинди тир. Кьейднавай месэладай доклад

В.Агьасиева авуна.

Инфекциядин азаррин вилик пад кьунин мураддалди идарайрин руководителриз - комиссиядин членриз са жерге серенжемар кьилиз акъудун тапшурмишнава. Ингье абур: хьвадай цин еридал производстводин лабораторный гуьзчивал тухун тешиклун; ядрекье твзвай объектрал жугьунар эци-гун; агьалийрин арада санитария-динни гьавурдик кутунин кIвалах; ратарин хци инфекциядин азарар тайинардайла эпидемиологиядин ерилу анамнез кIватIун ва масабур.

Малум тирвал, эхиримжи йисара кардик квай законодатель-стводин бинедаллаз гьар йисан эвелдай печатдин изданийра хуьрерин поселенийрин бюджетриз талукь делилар чапзава. Кье чна куь фикирдиз алуькьнавай йис патал «село Хнов» СП-дин бюджетдин роспись теклифзава.

ИНФОРМАЦИЯ

РЕКЪЕМАР АГЪЗУР МАНАТРАЛДИ КЪАЛУРНАВА

2019-йисан 30-декабрдиз «Хинерин хуьр» СП-дин депу-татрин Собраниедин заседание кьиле фена. Анал агьади-хь галай месэладиз килигна:

1. 2020-йис патал «Хинерин хуьр» СП-дин бюджетдин гьакь-индай.

Заседанидал 2020-йис патал «Хинерин хуьр» СП-дин бюджет кьабулна.

Бюджетдик кутунвай до-ходар:

чилин налог - 108,2
физический ксарин эменни-дал вегьизвай налог - 78,1
физический ксарин дохотрал вегьизвай налог - 21,8
сад тир хуьруьн майишатдин налог - 12,5
налогринбур тушир доходар - 129,3
дотация - 3180,0
Доходар вири саналди - 3621,9

Харжияр:
мажиб - 1320,5
мажибдин начисление - 398,8
электроэнергия - 30,0
шейэр кьачуниз ийизвай хар-

жияр - 8,0
маса харжияр - 60,0
идара ийидай аппаратдиз вири саналди - 1827,3
ВУС
мажиб - 70,6
мажибдин начисление - 21,4
ВУС-дай вири саналди - 92,0
МКУК «КДЦ»
мажиб - 885,2
мажибдин начисление - 237,3
культурадай вири саналди - 1152,5
ЖКХ, ФК ва спорт - 549,9
Аппаратдин ва МКУК-дин (культура) штатдин расписание тестикарин.
2020-йисан бюджет тамама-рунал гуьзчивал тухун «Хинерин хуьр» СП-дин депутатрин Собра-ниедин бюджетдин ва налогрин рекьйя комиссиядал тапшурми-шин.

Хинерин хуьруьн депутатрин Собраниедин председатель А.И.ДОВУДОВ

ДАГЪУСТАНДИН БЮДЖЕТДИЗ ХКИДА

Муькьвара РД-дин Гьукумат-дин Кьилин сад лагьай замести-тель Гьажимегьамед Гьуьсейнова кьейд авурвал, чеб алаатай йисуз милли проектар уьмуьрдиз ке-чирмишун патал чи республика-диз чара авур, амма ишлемишиз тахьай 8 миллиард манатдилайни гзаф пул цIинин йисуз Дагъу-

станди вичин бюджетдиз хкида. Кьейдин, са кьадар вахт идалай вилик Федеральний казначей-стводин РД-да авай Управлениди хабар гайивал, 2019-йисуз Дагъу-станда тайин мурадриз чара авур, амма ишлемиш тавуна амуькьай 8 миллиард манатдилайни гзаф пул Федеральный бюджетдиз хканай.

ГЗАФ КЪАДАР СУЪРСЕТ АХТАРМИШНА

2019-йисуз Россельхознад-зордин Дагъустандин Управле-нидин пешекарри госсергьятдал 1 миллион тонн кьван емишрин ва салан майвайрин суьрсет ах-

тармишна. И вахтунда Махачкьа-ладин гуьлуьун алишверишдин портунай Ирандиз 308 агъзур тонндилайни гзаф техил раькь-урнава.

МАХАЧКЪАЛАВИЙРИН ТЕКЛИФ

Махачкьаладин агьалийри Федеральний центрди чи респу-бликадиз чара авунвай 1,2 мил-лиард манатдин грант шегьердин марфадин канализацияр цийикIа

туькIуьр хьувуниз серфун теклиф-зава. Кьейд авун лазим я хьи, и месэла Дагъустандин меркезда икьван чIавадди лап хцибурукай сад яз амуькьзава.

АДАЛАТЛУ ГЬАКИМДИКАЙ

Алагь Таалади ла-гьана: «Гьакьикъ-Атда, Аллагьди ада-латлу хьун ва хьсан крар авун эмирзава...» («Ан-Нагьл», 90).

Аллагь-Таалади гьакIни ла-гьана: «...ва адалатлу хьухь. Гьакьикъатда, Аллагьдиз адалатлубур кIанда!» («Аль-Гьужурат», 9).

1. Абдуллагь бин Амр бин аль-Аса агакьаривал, Аллагь-дин Расулди лагьана: «Гьакь-икъатда, адалатлубуру нурдикай авунвай минбаррал Аллагь-Та-аладин вилик чпин чкаяр кьада ва абур а ксар я, ни чпин кьа-рарра, абурун хизанриз ва абурун гьакимвалзавай вири затIариз талукь яз, дуьзвал кьунатIа» (Муслим).

2. Авф бин Малика лагьа-

на: «Заз ван хьана садра Ал-лагьдин Расулди икI лугьуз: «Куь гьакимрикай виридалайни хьсанбур абур жеда, вуж квез кIан хьайитIа ва низ куьн кIан хьайитIа, вуж патал куьне Ал-лагьдивай тIалабиз хьайитIа ва ни куьн патал Аллагьдивай тIалабиз хьайитIа. Амма вири-далайни писбур абур жеда, вуж квез акунани кIан тахьайтIа ва низ куьн акунани кIан тахьайтIа, низ куьне лянет гьиз хьайитIа ва ни квез лянет гьиз хьайитIа». Ахпа чна хабар кьуна: «Я Ал-лагьдин Расул, бес чна ахьтинбу-руз аксивал авун лазим тушни?» Ада лагьана: «Куь арада абур-капI ийизмай кьван абуроз акси-вал авун лазим туш» (Муслим).

3. Ияд бин Гьимара лагьа-на: «Заз ван хьана Аллагьдин

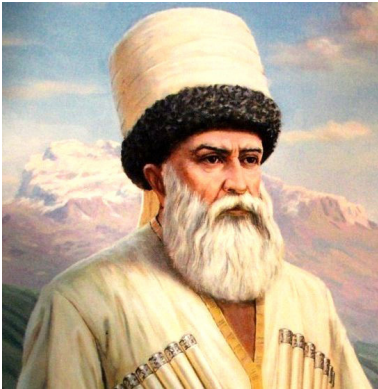
Расулди икI лугьуз: «Пуд кас женнетгьлияр жеда: Аллагь-дин эмирар кьиле тухузвай ва гьарамдикай вич хуьзвай ада-латлу гьаким, регьимлу инсан, вичин гьар са муькьва-кьили-дихь ва гьар са мусурмандихь галаз рикIин хьуьгуьлвилелди эгечIавай ва аялар авай инсан, вичиз муьгьтежвал аватIани, инсанривай тIалаб тавун хас тир ва тIалаб тийиз алахьзавай»

ДАГЪВИЙРИН АЗАДВИЛИН ЖЕНГИНИН РУБЪГДИН РЕГЪБЕР

(АЛАЙ ЙИСУЗ ЯРАГЪ МЕГЪАМЕД ДИДЕДИЗ ХЪАЙИДАЛАЙ
ИННХЪ 250 ЙИС ТАМАМ ЖЕЗВА)

Гьемдуллагъ БАБАЕВ,
РД-дин культурадин лайхлу
работник,
зегьметдин ветеран
(Эвел 2-нумрада)

Са тѳимил вахт алаатайла, Жамалуддин эфендиди, кѳиле Гимры хуьрай тир Къазимугъаммад, Аллагъдин рагъимдик хуьрай вич, аваз дирибаш дагъвийар галаз, диндал алачир-бурухъ галаз дядедиз экъечѳдай къарар къабулна. Адан макъсад шариат, тѳарикъат хуьн ва ислам дин хкажун тир. Гъа вахтунда имам Къазимугъаммадан, Аллагъдин рагъимдик хуьрай вич, патав Мегъамед эфендини куьч хъхъана. Устадди Аллагъдин куьмекдалди, Мегъамед пайгъамбардин (с.а.с.) шариатдалди, Накъшубандия тѳарикъатдин шейхерин берекат себеб яз, Жамалуддин эфендидиз гузвай чирвал, тербия артухарна, адан дережа вини кларариз акъудна.

1825-йисуз Ярагъви Мегъамед эфенди, Жамалуддин эфенди, Дагъустандин вири алимар, къазияр кѳватѳ хъана, дагъви халкъарин имам яз Къазимугъаммад хкъана. Гимрыдай тир Къазимугъаммад зурба алим, викѳегъ кас тир. Адан къегъалвилерикай ихтилатар гъаф ава. Ам Мегъамед эфендидин езнени тир. Аллагъдин къадардалди гъижрадин 1242-йисан (жумаду-ль-ахир) лугъудай вацран пуд лагъай юкъуз Гимрыдин патав гъай къеледа гъазаватда къегъалвилер къалурна, Аллагъ патал диндин рекъе шагъид яз ада чан гана. Рагъметар хуьй вичиз! Идалай гуьгъуьниз алимрин межлисдал имамвиле эвелдай Гоцатѳ хуьрай тир Гъамзат-бег, хкъана. Гъазаватда викѳегъдиз имансузрин хура акъвазна шагъид яз гъамни телеф хъана. Аллагъдин рагъимдик хуьрай чеб.

Адалай къулухъ имамвиле тайинарай шейх Шамилан тереф Мегъамед эфендиди рикѳин сидкъидай хвена: «**Къуй ваз Аллагъди гъалиб жедай къуват гурай!**» - лагъана ада. Адаз хъбенвай чарарикай сана икѳ къейднава: «Эгер вуна чакъ галаз гъамиша алакъа хвейитѳа, вун гъалиб жедат, тахъайтѳа – кумукъда». И гафар Къуьрандин аятрал ва гъадисрал мягъкемарнавай. А йисара Кавказда урус пачагъдин векил, генерал Ермоловаз шейх Мегъамед эфендидин регъбервилекъ кваз женгера дагъвийри тухвай гъерекатрикай хабар хъайила, ада Мегъамед эфенди къуна, дустагъ авуна, Тифлис шегъердиз гъун буйругъна. Аслан ханди шейх Мегъамед эфенди къуна Тифлисдиз тухудай рекъе, Аллагъдин патай куьмек атана, ам азад хъана ва Куьре вилайтдай экъечѳна, Табасаранда, гъаѳ Аслан хандиз муьтѳугъ тушир маса чкайра чуьнуьх хъана. Дагъустандин вири халкъари Мегъамед эфендидин регъбервилекъ кваз милли азадвилдин гъерекатда, гъалибвилдин гъазаватда иштиракна.

Шейх Мегъамед эфендидин ва Жамалуддин эфендидин уьмуьрарни сад-садаз ухшар авайбур хъана. Къведни алимар яз тѳарикъатдин рекъел эляѳна ва къведани дин ислам, тѳарикъатдин кѳвалах тухун патал кѳвал-югъни туна хайи вилайтдай экъечѳуниз мажбур хъана. Чпин ватандивай, хуьруьвай, хайи кѳваливай къакъатнатѳани, абуру чпин гъахъ тир рехъ акъвазарнач, мергъаматлу, рагъимлу Аллагъдин экуь рехъ кѳевиз къуна, инсанриз

хушбахтвал, ислягъвал, азадвал яратмишунин кар вилик тухвана.

ШЕЙХ ЯРАГЪ МЕГЪАМЕД ЭФЕНДИ ВА ЖАМАЛУДДИН

Аслан хан Къумух ва Куьре вилайтдин хан тир, адан идара Къурагъа авай. Урус генерал Ермолова (урус пачагъдин Кавказда авай векил яз), Аслан хандиз вичин патав чарасуз Дербентдиз атун патал хабар гуз урус офицер ракъурна.

- Буюр гъуьрметлу генерал, зун ви буйругъ кѳиле тухуз гъазур я! Лагъ ви рикѳиз вуч кланзаватѳа? – лагъана Аслан ханди адан патав атайла.

Ермолова Аслан хандиз лап кѳевелай шейх Ярагъ Мегъамед кѳсарунин патакъай тапшуругъ гана.

Хъѳидай рекъе Аслан ханди Ярагъ Мегъамедаз Къасумхуьрел атун теклифна. Хан шейх Мегъамед тѳарикъатдин рехъ акъвазарун патал чѳалал гъиз алахъна, амма шейх вичин фикирдал кѳевиз акъвазна, хандин гафариз муьтѳугъ хъанач. Шейхди такабурлу хандиз чин-чинал: «Вун урус пачагъдиз муьтѳугъ лукѳ я» - лагъана. Ажугълу хъайи Аслан ханди вичин нуькверриз шейх Мегъамед къамчийралди гатунин буйругъ гана.

Гъа йифиз Аслан хандиз са гъаф къариба ахвар акуна. Ахварай адаз вичин буба, Шагъмардан-бег хъикай зурба хъел аваз акуна: бубади шейх гатай нуькверриз гъа къамчийралди Аслан хан вили-ѳару жедалди гатун буйругъ гана. Аслан хан вичи беден куз-тѳаз, гъакъикъатдани вичи гатанвайди хъиз гъисс ийиз, ахварай аватна. Са гъилле къарагъна, капѳ авуна, ахпа Асланхан шейх жагъуриз фена.

Шейх чкадин феѳкидин кѳвале къатканвай. Ханди шейхдивай накъан кардай гъил къачун тѳалабна, ада «вичивай генерал Ермолован буйругъдиз яб тагана акъвазиз хъанач, гъавилий шейхдив эдеб-ахлакъ квадарна эгечѳун хъана, амма вичикъвай са еке тахсир авач», - лагъана.

- Акѳ ятѳа, за валай гъил къачуда, эгер Аллагъди къачуртѳа, - хуьтуьл, яваш сесиналди жаваб гана шейх Ярагъ Мегъамеда..

Аслан хан, адан месин патав къизилдин пул авай кисе эѳигна, кисна хъфена.

Генералдив Къасумхуьрел хъайи агъвалатдикъ хабар агакъна. Са тѳимил вахтни фенач, Къумухдиз Ермолова ракъурнавай урус офицер атана акъатна. Аслан ханди Жамалуддиназ Ярагъгал фена, шейх Мегъамед галаз хтунин буйругъ гана. Жамалуддина, шейхдиз эвер гунин метлеб чир хъайила, финиф хиве къунач. Пакадин юкъуз Жамалуддин вич-вичелай хандин патав фена. Ада «вич патал еке хийирдин кардикай аян хъанвайвилай вич Ярагъдал физ гъазур я» - лагъана. Жамалуддин садрани шейх Мегъамедан патав акъатайди тушир, а патариз ам физавайди сад лагъай сефер тир. Нязиз, Жамалуддин Ярагъдал агакъиз тахминан са сятдин рехъ амайла, къати марф къваз эгечѳна. Марфадикай далда жагъуриз кланз ина-ана вил экъуьрайла, Жамалуддиназ яргъай хъиз чубандин кума акуна.

Кумадал гум алай. Жамалуддин кумадиз мукъва хъана. Ргъазвай къажгъан алай къулан патав чубан ацукънавай. Чубандин парталар гъаф кесиб тир. - Ассалам алейкум! - салам гана Жамалуддина. - Ваалейкум салам! - лагъана, салам къуна чубанди. Ам гъаф дикъетдивди муьгъандиз килигна.

- Къурамат герек хъайила рекъин муьгъман къабулданичи?!

- Ша, илиф. Вун шейх Ярагъ Мегъамед акун патал атанвайди яни? – жузуна чубанди.

Суал себеб яз Жамалуддин хабарсуз хуьткъун хъана.

- Заз акъазва, вун зи суалди мягътеларнава. Са гъафте вилик шейхди эверна заз икѳ лагъана: «Ви патав ханди Аллагъ рази тежедай ниятар гъаз рекъе тунвай са кас къведа».

(Къаѳ ама)

ЦИЙИ ДУЪНЬЯ

О НЕКУРИТЕЛЬНОЙ НИКОТИНОСОДЕРЖАЩЕЙ ПРОДУКЦИИ

В целях усиления контроля за некурительной никотиносодержащей продукцией в соответствии с приказом Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека от 25.12.2019 г. № 1053 Управлением Роспотребнадзора по Республике Дагестан проводятся внеплановые проверки в отношении объектов торговли с целью выявления и изъятия из оборота никотинсодержащей продукции.

В такой продукции отсутствует табак, поэтому на нее не распространяются требования Федерального закона от 23 февраля 2013г. №15-ФЗ «Об охране здоровья граждан от воздействия окружающего табачного дыма и последствий потребления табака» и Технического регламента таможенного союза 035/2014 «Технический регламент на табачную продукцию».

Данная продукция по способу применения (жевание, рассасывание), форме выпуска (карамель, леденцы, жевательная резинка, жевательные смеси и т.п.) и по

другим идентификационным признакам относится к пищевой продукции. На такую продукцию распространяются требования технического регламента Таможенного союза ТР ТС 021/2011 «О безопасности пищевой продукции». Пищевая продукция, выпускаемая в обращение на рынке, должна пройти процедуру оценки (подтверждения) ее соответствия категории «пищевой продукции», а также соответствовать указанному техническому регламенту и сопровождаться документами, подтверждающими ее качество и безопасность.

По данным Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека установлено, что данная продукция представляет угрозу для здоровья граждан из-за отчетливого токсического воздействия на центральную нервную систему. При исследовании указанной продукции в смесях обнаружен свинец – вещество, относящееся к чрезвычайно опасным соединениям, а содержание никотина в них превысило нормы

от 4,8 до 30 раз. Введение этих смесей вызвало гибель лабораторных животных. Таким образом, реализация указанной продукции представляет реальную угрозу здоровью и жизни людей.

Уважаемые жители Республики Дагестан!

О случаях продажи такой продукции на объектах торговли и общественного питания Вы можете сообщать в Управление Роспотребнадзора по Республике Дагестан по телефону «горячей линии»: (8722) 69-03-05.

О случаях продажи такой продукции вне предприятий торговли необходимо сообщать в правоохранительные органы.

ДАЧНИКИ И МУХА-ГОРБАТКА

Марина МУРСАЛОВА, начальник отдела карантинного фитосанитарного контроля на госгранице РФ Управления Россельхознадзора по РД, заслуженный работник сельского хозяйства РД

Любимое занятие дачника — подкормка своих растений. В моде ферменты, которые получают, вымачивая корни цитрусовых или кожуру бананов. Не важно, что есть опасность получить в своем огороде проблемы, поскольку фрукты проходят множественные химические обработки, есть опасность экстрагирования остатков пестицидов, которыми обрабатывали продукцию для хранения. В моде смеси, когда в ведре из кухонных отходов получается компост и жижа, в них могут жить бактерии опасные для человека и животных. Кожура бананов под кустами картофеля

или смородины тоже может быть опасной. Но все опасности как бы далеки и не сразу видны. Но во всем этом удобрительном великолепии может жить муха-горбатка и ее личинки.

Муха-горбатка мелкая, размер 2 миллиметра. Ее даже специалистам «на глаз» идентифицировать сложно, потому разработана специальная технология, а для дачников это просто плодовая мушка летает. Она включена в перечень карантинных объектов в 2014 году. К нам в страну она приезжает из Турции, Израиля, стран Средиземноморского региона. И не только в контейнерах оптовых поставок, но в сумках туристов с экзотическими плодами.

Муха-горбатка в России может жить в Южном федеральном округе, на Северном Кавказе, Республике Крым и повсеместно в теплицах, кладовых, подвалах, в квартирах, продовольственных магазинах. Подгнившие плоды, фрукты — любимое угощение для личинок. Кожура бананов и цитрусовых в компосте тоже может способствовать распространению мухи. Чтобы обезопасить себя надо не создавать благоприятные для этой мухи условия. Кожуру бананов и мандаринов надо сушить быстро, не закладывать в смесь, компост, не закапывать в грядки, не использовать в тепли-

цах — условия в них очень благоприятны для мухи. Не позволять фруктам гнить, не выбрасывать, как обычный бытовой мусор, только в плотно упакованном полиэтиленовом мешке, на даче можно сжигать сразу!

Муха живет в тропических и субтропических регионах, она теплолюбива. При комнатной температуре муха-горбатка развивается быстро, одновременно заражая и продукты питания, и человека, потому что ест все, поражает все, попутно переносит болезни, может откладывать яйца под кожу человека. Порой болезни бывают летальными.

У нас в морозы она замерзнет, поэтому зимой можно все отходы сразу выносить на мороз, а также проваривание в микроволновке тоже уничтожит личинки мухи. Иначе нельзя! Для развития всего лишь одного поколения вредителя требуется всего пятнадцать дней!

При осуществлении карантинного фитосанитарного контроля бананов, поступивших 11 декабря 2019 года в Санкт-Петербург из Эквадора, в 2 случаях вновь был выявлен указанный карантинный для стран-членов Евразийского союза объект, отсутствующий на территории Российской Федерации. Россельхознадзор так же поясняет, что риск распространения вредителя на территории нашей страны достаточно высокий.

ПРИЯТНОГО ВАМ ПРОСМОТРА!

Уважаемые телезрители! Напоминаем, что в связи с отключением аналогового телевидения Ахты ТВ выходит в эфир в кабельно-цифровом формате. Для настройки нашего канала необходимо наличие Интернета провайдера Elcom, затем необходимо скачать на ваше приемное устройство (телевизор, телефон или компьютер) программу IP TV, позвонить по бесплатному номеру 555-222 и следовать подсказкам оператора. При возникновении проблем настройки обращайтесь в Ахты ТВ на нашей Instagram странице или по тел.: 8-989-668-18-06. Время выхода в эфир Ахтынского телевидения с 19.00ч. до 21.00ч. с понедельника по пятницу.

Приятного вам просмотра!

КѳВАЛАХДАЙ 200 ЧКА ЯРАТМИШДА

М.НАРИМАНОВ

Шуьшедин къапар гъасилун гегъеншарунин рекъай инвестпроект къилиз акъудуни Дагъустандин Огни шегъерда 200 дав агакъна Кѳвалахдай чкаяр яратмишдай мумкинвал гуда. Инвестпроектдин умуми бюджетди саки 1,8 миллиард манат тешкилда. «2020-йисуз Дагъустанда «ДагестанСтекло Тара» ОАО-дин заводдин бинедаллаз Дагъустандин Огни шегъерда евростандартриз жаваб гузвай ва кардикъвай шуьшедин къапарин производство цѳийикѳа туькѳуьр хуьвунин ва гегъеншарунин рекъай инвестпроект къилиз акъудунив эгечѳун планламишнава. Проектдин умуми бюджетди 1,8 миллиард манатдилай артух тешкилда», — лагъана Дагъустандин экономикадин ва территорияр вилик тухунин Министерстводин пресс-къуллугъдин руководитель Зарема Уразаевади.

Адан гафаралди, къейднавай проект къилиз акъудунин куьмекдалди Кѳвалахдай 192 цѳийи чка яратмишун фикирдиз къачунава.

«Проектда суткада 240 тонн суьрсет гъасилдай цѳийи пич эѳигун ва йиса 216 миллион шуьшедин къапар акъудун патал производводин татаракар эѳигун къалурнава. Абура 0,1 литрдилай 5 литрдал къван яд гъакъда. Чпелни гъар жуьре диаметрдин ва гъи жуьредин хъайитѳани кѳуф жедат», — гъавурда туна суьгъбетчи. Ада алава хуьвурвал, къейднавай инвестпроектдин мурад карханади акъудзавай продукциядин къадар артухарун я. Проект 2021-йисуз бегъмарда ва ам ишлемишуниз вахкуда.

Виликдай ТАСС-ди хабар гайивал, Дагъустанда гъасилзавай шуьшедин къапар маса уьлквейриз рекъе тун саки 2 сеферда артух хъана: 129 далай 245 миллион манатдал къван. Къенепатан базарда и продукция маса гунин къадарди 700 миллион манат тешкилда. «ДагестанСтекло Тара» ОАО (Дагъустандин Огни шегъер) республикада шуьшедин къапар гъасилзавай тек са кархана я. Товар Азербайжандиз, Грузиядиз ва Армениядиз рекъе твазва.

НАБУТВАЛ КЪАЧУЗ РЕГЪЯТ ХЪАНВА

М. НАРИМАНОВ

Дагъустанда набутар ахтар-мишунин кIвалах къезиларунин нетижада агъалийрин къетIен категорийри гзаф къадар чарар ва документар кIватIна абур МСЭ-дин бюродиз тухунин ва алава яз и ксар маса идарайриз финин гереквал амач. Гзаф дуьшуьшра и идараяр агъалияр яшамиш жезвай чкайри-вайни яргъа авай. Республикадин медико-социальный экспертизадин къуллугъди къунвай йисан не-тижайрай госидарайриз финин ва инра гуьзетунин вахт къенепатан электронный документооборот кардик кутунин гысабдай хейлин куьруь ийидай мумкинвал хъанва.

Алатай йисуз республикадин медико-социальный экспертизадин къуллугъда РД-да авай Пенсионный фондунин, РД-дин ТФОМС-дин ва республикадин исполнительный властдин органрин электронный алакълувал кардик кутуна. ГьикI лагъайтIа, абур набутри менфят къачузвай реабилитациядин серен-жемриз желбнавай. Идани делилар вахкунин ва азарлуяр ахтармишу-низ рекъе тунин бинелувилел гуьз-чивал тухун хейлин къезиларнава. Мукъвал тир гележегда РД-дин Минздравдихъ галаз электронный алакълувал тешкилда.

«Медико-социальный экспер-тизадин госкъуллугъдин цифрови-зациядин теклиф федеральный де-режеда арадал атана. КIвалахдив са тегьерда эгечIунин къайдаяр вири

уьлкведа кардик кутазва. Идалайни алава яз, чи республикада уьлкведа сифте яз набутар ахтармишунин кIвалахдив къайгъударвилелди эгечIава. Гъа са вахтунда РД-да авай МСЭ-дин Къилин бюродин ва МФЦ-дин арада авай икьардин бинедаллаз набутвал тестикъарна-вай ксари къезилвилер къачунин кIвалах регъятарнава», – гъавурда туна Дагъустан Республикада авай МСЭ-дин Къилин бюродин руково-дитель Шамиль Рамазанова.

Электронный алакълувилин аргуханвал адакай ибарат я хьи, ида гъам азарлуда ва гъамни духтурди жуьреба-жуьре чарар ацIурун патал серфзавай вахт тIимилардай ва и кIвалах ачухди ийидай мумкинвал гузва. 2020-йисуз МСЭ-дин къул-лугъди Минздравдихъ галаз санал ведомствойрин уртах электронный алакълада авай кIвалах кардик кутун фикирдиз къачунва.

НУМРАДИЗ ЧАР

КЪАЙГЪУДАРВИЛЯЙ – ЧУХСАГЪУЛ!

Гуьлнара ЮНУСОВА

Вичин уьмуьрда инсандин кбилел къвен тийидай дуьшуьш авач. Ингъе зи буба – Ахцегьрин хуьруьн агъали Юнусов Асман Челебовичан къисметни гъа ихъ-тинди хъана. Пуд йис идалай вилик адан кIвач пис жуьреда хуникди буба месе гъатна. «Бед-бахтвал текдаказ къведач», – лу-гъузва халкъдин мисалда. КIвач хъсан таххъанмаз бубадин сагъ-ламвилин умуми гъал къвердавай пис жез башламишна. Куьрелди, ам мад меселай къахрагънач. ГъакIани четин уьмуьр кечир-мишзавай бубадин агъваллувал мадни агъуз аватна ва зун – адан руш бубадин патав хтуниз маж-бур хъана. Чун квелай эгечIдатIа, квелай хкечIдатIа, набутвал гьикI къачун лазим ятIа чин тийиз яша-миш жезвай.

Ингъе азарлу авай четин гъа-ларикай хабар хъайи райондин КЦСОН-дин директор Мурад Алирзаева, гъа и идарадин яшай-ишдин кIвалахдин рекъяй пе-шекар Нисредин Девлетханова чаз куьмекдин гъил яргъи авуна. Чкадал фена азарлу А.Юнусов ахтармишай абуру зи бубадиз набутрин коляска чара авун па-тал гзаф чалишмишвилер авуна. Лугъудайвал, умуд эхиримжиди яз рекьиде. Ингъе абурун саналди тир алахъунрин нетижада бубади яргъалди гуьзетиз хъайи коляска эхирни адав алатай йисан июндин вацра агакъна.

Азарлудан гъал къезиларун патал Ахцегърин ЦРБ-дин дух-турар тир Роман Агъабалаева, Садаф Алихановади ва Саният Урдухановадини гзаф зегъметар къачуна. Абуру бубадин гъал

мукъвал-мукъвал ахтармишзавай, меслятар къалурзавай, рикI тесел-ли ийизвай, чпелай алакълдай маса жуьредин куьмекарни гузвай. Алатай йисан декабрдиз Виридуь-ньядин набутрин Йикъаз талуьк яз жегъилрин «Самур» комплексда набутриз шадвилин серенжем тешкилнавай. Ада коляскада аваз зи бубадини иштиракна. Мярекатдиз Мегъарамдхуьруьн районрин уртах МСЭК-дин пред-седатель Насият Нагъиевадизни атун теклифнавай. Буба авай гъалди рикIиз тагъсир авур ам и касдиз гъелени набутвал тайи-нарнавачирди чир хъайила тажуб хъана амуькна ва ада элкъвена хъфейла и азарлудаз энгелвал авачиз 2-группадин набутвал тайинарунин гаф гана. А касди гайи гаф гарув вуганач ва хиве къур кар кылизни акъудна. Лу-гъудайвал, дуьньяда мергъяматлу ксар кими туш.

Гъа икI, 2-группадин набут-вал тайинарнавай зи бубадиз са жуьре яшайиш тухудай ва вичи вич дарманралди таъминардай мумкинвал хъана. Гъавилай за бубадин гъакъиндай инсанвилин къайгъударвал чIугур райондин КЦСОН-дин директор Мурад Алирзаеваз, гъа и идарадин яшай-ишдин кIвалахдин рекъяй пеше-кар Нисредин Девлетхановаз, Ахцегърин ЦРБ-дин духтурар тир Роман Агъабалаеваз, Садаф Алихановадиз, Саният Урдухано-вадиз ва гъакI Мегъарамдхуьруьн районрин уртах МСЭК-дин пред-седатель Насият Нагъиевадиз га-зетдин чинрай рикIин сидкъидай чухсагъул лугъузва!

Сулейман Стальский район-дин 90 йисан юбилей къейдзавай вахтунда вич шаир туштIани, ши-ирар кхьинрал рикI алай ва 2 ктаб чапдай акъатнавай са дишегълиди тебрикдин рахунра ихътин дерин мана-метлеб авай цIарар кIелна:

**Инсанар ава дуьньяда,
Сиве ширин мез авай.
Бязибурун рикIин къене,
Гъурад къунвай цел авай...**

Ихътин шиир адан фикирдиз уьмуьрда вичел расалмиш хъайи бязи вакъиаяр себеб яз атана. 1990-йисарин эвелдай уьлкведа базардин алакълайриз талуьк закон акъатайдалай гуьгъуьниз инсанри кIвалерайни, булахривни, куьчейра-ни алишвериш ийиз башламишна. Алай вахтунда гзафбурухъ чпин

КЪАЦУ АПТЕКА

ЧИЧЕК

Медицинадин илимрин Ака-демиядин алимри гысабзавайвал, гъар са инсанди йисан къене 7-10 кг чичIекар тIуьна кIанзава. Амма, сивий ни къведа лугъуз, гзафбуру-вай нез жезвач. Ихътин вахтунда кIерецрин 2-3 хвех ва я са канвай фан кьерех тIуьн бес я. Агъзур-ралди инсанрин несилриз сагъ-ламвал хуьнин рекъе чичIекдихъ авай къуват акуна. И карда адахъ еке авторитет ава ва ам Аллагъди инсанриз сагъламвал хуьн патал ракъурнавай набатат яз гысабзава. Дуьздаказ чичIекдикай гъазурна-вай дарманри куьмек тийизвай са азарни авач, лугъузвай дегъ заман-рин духтурри. Диоскорида ам иви михъун патал, Авиценнади иштягъ ачухун ва бедендиз къуват хкун па-тал ишлемишзавай. Авиценнадин гысабралди, чичIекди хуквадин гъал мягкмарзава, саралух квайла куьмекзава, гзаф ишлемишайла ахвар гъизва, виртIедихъ галаз ишлемишай мижеди туьтер атайла (ангина) сагъарзава.

КIвачер хъиткъинайла регъвена, виртIедик акадарна, ишлемишиз жеда, миже виртIедик акадарна вилин цуьк (бельмо) сагъариз жеда. ЧичIекдин мижедиз къел вегъена, кицIи къур чкайрал зегъерламиш тахъун патал эцигдай. Китайда, къен физвайбурув, ваба, къыздир-ма квайбурув, кыл тIазвайбурув чичIекдин чай хъваз тадай. Уру-сатда тIегъуьндикай, тифдикай

вай чкаларни са стакан ргар яд) кыл чухъвейтIа, кыле кан жедач ва чIарарини самарин ранг алаз, цIарцIар гуда. Вилер кун тавун ва накъвар татун патал чичIекар ва я чукул герен-герен цик кутуна михъна кIанда. ЧичIекдин мижедал сарар михъзавай касдиз абурун тIал вуч ятIа, эсиллагъ чир жедач лугъуда.

КАМАЛДИН ХАЗИНАДАЙ

- Гафуни гаф хада.
- Гишиндаз тухдакай панагъ жедач.
- Гуььлни паб са хвалан яцар я.
- Гъахълу гаф туькъуьл жеда.
- Диде кIандайдаз дидед чIални кIан жеда.
- Дуьньядин атIа кылени хъуй, анжах жуванди хъуй.
- Жуван гимидай жув акъудзава.
- Жуван мецикай жуваз бала хкатда.
- Иблисдин дабанар вилик жеда, кулар — къулухъ.
- Иеси галай кицI хшка жеда.
- Ихтибардилай игътият хъсан я.
- ИчIи гъилиз гъич кицIни килиг-дач.
- Кавча гъилевайда куьк чкадилай неда.
- Кесибдин фу къафундив, къафун фав агакъдач.
- Кисайдавайни илисайдавай яр-гъаз хъухъ.
- Къаргъадиз акур твар экъечIдач.
- Къафун авачирла яван фуни къа-фун я.
- КIваликай кIвал тийизвайда хуьре мискIин эцигзава.
- КIвалин чуьнуьхгумбатI патан угъридилай хаталу я.

- КIек жедай цицIибди какадамаз гъарайда.
- КIула къун регъят я, авудун — четин.
- Мез яргъидан акъул куьруьди я.
- Меслят авачир кIвале селигъа жедач.
- Мугъманвилиз гъил ичIидаказ фимир.
- РикI дар хъун зайифвилин лишан я.
- Руфун вилик кутуна, акъул къу-лухъ мийир.
- Сив къуртIа, адан кIалхан рахада.
- Тама чакъл кими жедач.
- ПIан тахъай дана якIуз къведач.
- Уьткъем хва диде-бубадин лувар я.
- Хъсанвал ийиз алакъзавачтIа, писвални мийир.
- Цанин къве кылайни элкъведа.
- ЧIуру хабар фад чкIида.
- Ядай хва бубадал алуькъдач.
- Яд хъайи кIамуз яд ккведа.
- Яраз цавай тIал ават тавурай.
- Яран кашай хтайди хъиз ава.

ИХТИБАРЛУ ТУЬКВЕНЧИ

Керам ИБРАГЪИМОВ, педагогвилин зегъметдин ветеран, Хуьруьгрин хуьр

хсуси туьквенар, кафеяр хъанва. Жемятдиз кIанзавайди чпиз къул-лугъзавай инсанар рагъимлу, ихти-барлу, ширин мез авай, чеб алцур тийидайбур хъун я. ЦIийи йисан суварин вилик шейэр къачуз туьк-вендиз фейи са дишегъли ана пул авай сумка туна хъфена. Ам тади гъалда са машин къуна гъа вичи эхирдай алвер авур Фатима Магъ-мудовадин туьквендал хъфена, адавай «Чан вах, инал зи рикIелай фена алумкъай сумка акунани?» – лагъана хабар къуна. Фатимади «Я чан вах, вун акъван теспача вучиз я,

ангъе ви сумка инал ала, саламат я» – лагъана жаваб гана. А дишегъли, шаксуз, гзаф шад хъана.

Ам тадиз сумкани къахчуна хъфидайла, Фатимади «Акъваз чан вах, садра ви сумкада авай вири затIар сагъ-саламат яни тушни зи вилик ахтармиша» – лагъана. Сумкада авай шейэрик садани къягъ тавунваз акур и дишегълиди адаз рикIин сидкъидай сагърай лагъана. И агъвалатдикай ван хъайила, за Фа-тима хътин ихтибарлу, мергъяматлу инсанрин къени крарикай вири хабардарун къетIна. Гзаф сагърай ам хътин ксар!

МУКЪАЯТ ЖЕН!

1. КIвале, куьчеда, подвалда ва масанра Тебни газдин ни гъа-тай дуьшуьшра анрай инсанар экъечIна кIанда.
2. Хатасуз са чкадилай газдин аварийный къуллугъриз хабар це.
3. Пешекарар чкадал къведалди чпе газдин ни гъатнавай дарамат-рин пенжерар ачуха.
4. И вахтунда кIвалера экв кутумир, лифтда акъахмир, ачух цIукай ва я цIелхемрикай менфят къачумир.

04-нумрадин телефондиз зенг ая. Мобильный телефондай: Би-лайндай, МТС-дай, Мегафондай 104-нумрадиз зенгна кIанда. Къу-тармишунин къуллугъдин сад тир нумра 112 я.

ХИЙРИЛУ МЕСЛЯТАР

Сун перемдин ва я пенжекдин къацIанвай хивер чими авунвай сиркедик кутур памбагдалди ре-гъятдиз михъиз жеда.

Эгер ягълу тади гъалда алатна кIанзаватIа, чиркин хъанвай чкадиз, пекер чуьхуьдай порошок кIвахна, чар эцигна уьгуь ягъа. ИкI обойри-лай ягълу квай лекер алудиз жеда.

ДИКЪЕТ: ВАКАНСИЯ!

Райондин «ЦIийи дуьнья» газетдин редакцияда корреспон-дентдин чка ава. Къуллугъдин везифайрик экономикадин, куль-турадин, спортдин ва яшайиш-дин гъар жуьре темайрай инфор-мациядин материалар гъазурун, кхъин акатзава.

Истемишунар: кылин ва я тамам тушир кылин образова-ние аваз хъун, лезги чIалал кхъиз ва компьютердал кIвалахиз чир хъун.

Райондин «ЦIийи дуьнья» газетдин редакциядин къул-лугъчийри Мурсалов Рашидаз пара кIани халадин руш.

ПАКИЗАТ

кечмиш хъуниз килигна, де-риндай хажалат чIугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагъ-мет хъурай вичиз!

ЦИЙИ ДУЬНЬЯ

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район, с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1450 экз.

Заказ № _____